

Яка модель господарювання пріоритетна?

Серед пріоритетів Мінагрополітики є стимулювання фермерського руху та створення успішної моделі господарювання в Україні – формування ефективного та соціально відповідального власника на селі. Для розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018 рік передбачається суттєва державна підтримка у розмірі млрд. грн., про це зазначив заступник міністра аграрної політики та продовольства України Віктор Шеремета у прямому ефірі на одному з українських радіо.

«Серед пріоритетних завдань міністерства – створення в Україні фермерської моделі господарювання, використовуючи успішний європейський досвід. На сьогодні в нашій державі функціонує більше 34 тисяч фермерських господарств, які реалізують свою продукцію на внутрішньому та зовнішньому ринках, але у перспективі їх може стати півмільйона», - зауважив Віктор Шеремета. За словами заступника міністра, допомогою у реалізації цього завдання може стати державна підтримка. Так, у 2018 році на розвиток фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації заплановано один млрд. грн. Також аграрії зможуть скористатися підтримкою в рамках програми розвитку галузі тваринництва, на яку передбачено 4 млрд. грн. Основний акцент буде зроблено на будівництво нових та реконструкцію тваринницьких комплексів, в тому числі ВРХ. Також серед напрямів підтримки – здепешлення кредитних ресурсів, підтримка розвитку галузі скотарства, підвищення генетичного потенціалу сільськогосподарських тварин.

Ще майже один млрд. грн. заплановано на програму часткової компенсації вартості сільготехніки та обладнання українського виробництва, триста млн. гривень – на підтримку галузі садівництва, виноградарства та хмелярства.

Крім того, заступник міністра зосередив увагу на питанні закупівлі молока другого гатунку у населення. Він наголосив, що жодних санітарних обмежень на прийом молока у населення не вводилося.

«Молоко як приймалося у населення, так і буде прийматися надалі. З другого боку, ми прагнемо, щоб якість молока підвищувалась і наші виробники отримували більше. Тому звертаємо їх увагу на дотримуванні нескладних правил гігієни персоналу та тварин, а також покращенні умов виробництва. Розуміючи, що для удосконалення виробництва необхідні кошти, на 2018 рік запланована значна фінансова підтримка від держави», - підкреслив Віктор Шеремета.

Сільський бізнес

ВІДОМий економічний експерт Вадим Арістов нав'язує дискусію, ніби такі речі, як аграрний бізнес та сільське господарство – це два абсолютно різні і майже не суміжні види людської діяльності. Навіть пропонує нам не суперечити, що перше й друге, як кажуть в Одесі, дві великі різниці. Агробізнес, стверджує Арістов, «це усвідомлена діяльність з метою отримання прибутків через створення суспільно-корисних благ та продуктів, в основі якої лежать правильні технологічні підходи як стосовно виробництва, так і обліку, управління та маркетингу». Відтак «агробізнес керується винятково здоровим глуздом та прагматизмом». Його мета – прибуток. А ось те, що називають сільським господарством, як на думку експерта, це «діяльність, яку людина веде заради задоволення на своїй присадибній чи отриманій у вигляді паю або й взятій в оренду земельній ділянці». Можна сказати, продовжує Арістов, «що це різновид хобі чи справи, якою люди займаються для душі чи для суто своїх інтересів». Причому, розмір ділянки і у другому – любительському, чи що? – варіанті значення не має. Себто і сільським господарством «захоплюються» чи займаються і на десятках, сотнях і навіть тисячах гектарів.

То що ви на це скажете? Як на нас, то це не просто помилкова теорія, але й погана. Надумана. Запущена навмисне і з певною підступною метою, а тому ще й шкідлива. Вадим Арістов її висунув в контексті ніби необхідності шукати оптимальну модель розвитку українського села. Коли на терезах по один бік великі агрофірми та агрохолдинги, а по інший - одноосібники, селянські сімейні господарства та в першу чергу фермери, а також дрібні і середні підприємці. На цьому другому фланзі й представники малого та

МАРШ ПРОТИ КОРУПЦІЇ ОЛІГАРХАТУ ТА ЗА ВІДСТАВКУ ПРЕЗИДЕНТА ПОРОШЕНКА, ДО СВІТЛОГО МАЙБУТНЬОГО УКРАЇНИ!

Закликаємо приєднатися всіх, кому небайдужа доля України! Марш почнеться у м. Києві 4 лютого, о 12.00,

у парку імені Тараса Шевченка. Прийди та підтримай протест. НАС ПОВИННО БУТИ МІЛЬЙОНИ!



Передача землі для ОТГ починається у лютому

Прем'єр-міністр України Володимир Гройсман анонсував початок передачі землі за межами населених пунктів у власність об'єднаних територіальних громад у лютому.

«Я дам доручення Держгеокадастру відвести і передати всю землю в управління об'єднаними територіальними громадами. Нам не треба для цього жодних змін до законів. Це означає, що буквально з лютого всі об'єднані громади зможуть розпочати проектування територій, які вони хочуть отримати

у власність, а Держгеокадастр отримає від мене доручення передати їм цю землю», - сказав він.

Прем'єр також уточнив, що держава профінансує проекти відведення таких земель.

«Об'єднані територіальні громади управляють своєю територією лише в межах населених пунктів. За їхніми межами земля, яка в принципі має належати громадам, управляє держава. Голови об'єднаних громад ставлять питання про те, щоб повністю передати землю в управління цих громад», - пояснив прем'єр-міністр.

Він нагадав, що в парламенті точаться дискусії із цього приводу, проте остаточного рішення народні депутати не дійшли.

«Спільно з Мінагрополітики та Держгеокадастром ми знайшли рішення, яке не потребує змін до законодавства», - зазначив В.Гройсман.

Голова уряду уточнив: «Я також дам доручення Держгеокадастру погоджувати розподіл землі, яка нині перебуває за межами об'єднаних громад, але в управлінні цього відомства, лише з радою об'єднаних громад».

КОЖНОМУ – СВОЮ НІШУ



середнього агробізнесу, котрий за бізнес, виходить, і не треба сприймати.

Запрошуючи до полеміки, бо автор «теорії» так і пише, що варто разом міркувати, відразу одначе дає зрозуміти, яка модель агросектору найбільш прийнятна і перспективна для України – ясна річ, все перевертає на користь «аргентинської, в якій великі агропідприємства обробляють великі масиви земель і забезпечують досить значний обсяг виробництва аграрної продукції масового попиту та споживання». І далі Вадим Арістов пише наступне: «Щоб зрозуміти роль агрохолдингів в сучасній українській економіці і виробничій практиці, пропоную озирнутися на 25 років назад та згадати, що вони прийшли на зміну радянським колгоспам. Саме становлення та розвиток агрохолдингів забезпечили доступ до фінансування, а таким чином і до сучасних технологій. Саме великі агроформування за короткий термін допомогли сформувати доволі потужний сек-

тор економіки то по низці напрямків забезпечили безперебійний розвиток. Не буде також надмірною гіперболою сказати, що існуючим статусом могутнього агроекспортера і досить помітним становищем в глобальній економіці Європи та світу Україна зобов'язана саме агрохолдингам». Ось так і не інакше. І не менше. Що надто великі агрофірми та холдинги відверто по-хизацьки використовують українські чорноземи й інші природні ресурси, а в першу ж чергу знищують українські села – про це ні слова. Нічичирк. Зате якої невисокої думки експерт про фермерів – тут він не знаходить за потрібне стримувати свій скептицизм і песимізм. Мовляв, що ви хочете від людини, котра буквально сама сидить за штурвалом комбайна чи кермом трактора? Фермер то може залучати найманих працівників, однак коли йому думати і перейматися передовими технологіями, якщо кожен день має трудитися в полі?! І чи під силу фермеру стовна закуповувати сучасну техніку – теж питання, на яке ніби невтішно відповідь. І чомусь ігнорується очевидна статистична істина, що тільки цього року тієї ж пшениці, вирощеної у середніх за розмірами сільгоспідприємствах та товариствах і фермерських господарствах, Україна уже експортувала близько 10 мільйонів тонн. І якщо ще позаторік наш хліб купувала переважно Європа, то минулого року на перше місце вийшла Африка, а в нинішньому країні Далекого Сходу. Тобто зусиллями українських селян завойовуються нові ринки збуту зерна. До речі, олії також, а це насіння соняшнику, вирощування якого передусім й уподобали селянські і фермерські осередки.

Продовження. Початок - стор. 1

ОДНАК вишукуються плюси на користь агрохолдингів. Вони застосовують широкозахватні агрегати, системи автоматизованого управління та контролю логістики, цілодобовий режим роботи під час посівної компанії або збирання вирощеного. А фермер хіба що особисто, власними руками здатен підв'язати кожен кушчик, скажімо, томатів, а в саду обрізати кожне деревце, обдивитися кожну свійську тварину на своїй фермі. І, мабуть, навмисне автор дискусійної теорії з протиставлення великих господарств та підприємств і фермерських звукує коло останніх. Бо стверджує, що власник або директор ФГ, в обробітку якого дві-три і більше тисяч гектарів, «фермером в строгому сенсі не є». А чому – до пуття не пояснює. Не дає права фермеру самому не трудитися на землі чи в корівниках або свинарниках – і хоч кілок йому на голові теши. Але головне ось що: якщо латифундисти взяли гору у тій же дійсно Аргентині та й в решті латиноамериканських країнах – це одна річ, яку неважко й зрозуміти, правда ж? Та неже, даруйте, дурніші живуть у тих же Сполучених Штатах чи Канаді, у Франції, Німеччині, Швеції, Англії та інших країнах Європи, де фермерській моделі агробізнесу і виробництва продуктів харчування відають перевагу? Де готові підтримувати, заохочувати, дотувати фермерів, аби тільки вони жили й працювали та горя не знали!

Ми тут не беремося тепер глибоко й по-науковому дошукуватися, є чи немає різниці між такими поняттями, як аграрне підприємництво та аграрний бізнес і сільське господарство. Споконвічна практика українського селянства та села свідчить, як на нас, навіть інше, а саме: сільське, аграрне виробництво – це швидше спосіб життя і засіб існування тих, кого у нас споконвіків називали й величали землеробами та хліборобами. Хліборобами! Колись Ленін зібрався будувати соціалізм і говорив, що нова суспільна формація – це ще й плюс електрифікація. Потім Микита Хрущов сповістив, що ось-ось кожна радянська сім'я житиме при комунізмі, а це плюс хімізація сільського господарства. Чим те й інше скінчилося, зараз зрозуміло кожному. Ось тільки треба прямо тепер сказати, що наперекір усім експериментам більшовиків-комуністів українське село вижило винятково завдяки живучості, даруйте, з дідів-прадідів одвічного селянина. Завдяки його талантам, наполегливості і послідовності, старанням і умінням робити своє нелегке діло – годувати власний народ. Тільки нині дуже ж бо схоже на те, що суцільною латифундацією намірилися знищити як саме вітчизняне село, так і селян у ньому. Все одно, що розпочали й вперто гнуть до того, аби трударів від землі ліквідувати у нашій Вітчизні. Зачистити від них свою державу-територію – ліквідувати потенційних «куркулів» як «клас». І не хочуть втягувати, що якщо не стане в Україні її села – пропаде й сама Україна. Рано чи пізно перетвориться на «цивілізовані» степи, але тільки не для свого народу. Якщо зберігати її для рідного народу, необхідна масова фермеризація нашого села – іншого варіанту просто не дано і не може бути.

ІНША РІЧ, що є так звані біржові сільськогосподарські культури і є нішеві за світовим поділом. Біржові – це зернові колоскові, пшениця себто, ячмінь та овес, наразі й рапс. І зернові пізні на зразок кукурудзи, а також технічні і олійні. Як той же соняшник. Вирощувати їх на значних площах більш вигідніше, ніж на обмежених. Хоч би тому, що задіювати дійсно можна потужну сучасну техніку і прогресивні технології. Як і збирати багаточисельні урожаї, в яких є потреба, на які переважаючий попит. Втім, мірки значних чи великих площ у різних країнах різні. І не треба перетворювати Україну, погодьтеся, на з краю в

вони засиплять добірним зерном справді не тільки Європу, але й Азію та Африку по зав'язки. Навіть в першу чергу прислужаться порятунку багатьох країн і народів, котрим, якщо вірити даним ООН, уже зараз загрожує і чимдалі загрожуватиме більше голод! Чому цим мають займатися величезні землевласницькі латифундії, а не корінне українське селянство? Чималим розмірами фермерським господарствам, тим же аграрним підприємцям та бізнесменам в рамках агрофірм і товариств це цілком під силу, згодні?

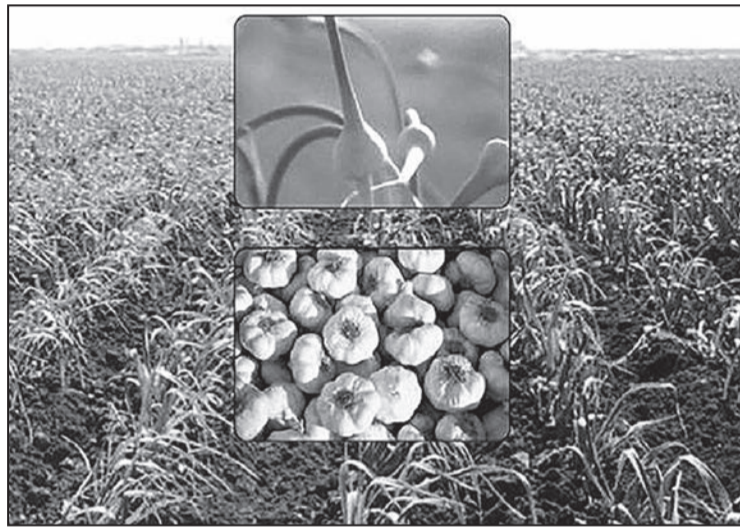
А якщо говорити про суто органічне землеробство, без хімічних добрив та шкідливих в

корисних, поживних продуктів харчування. Коли вибиратимеш – і очі розбагатимуться, а слину так і ковтатимеш! Бери – не хочу! Коли цілорічно не вибуватимеш з ярмарків та базарів, і завжди споживатимеш висококондиційні харчі, корисні для вашого здоров'я! Куди там отим «заморським» нібито вишуканим продуктам, котрі хоч і без ГМО, однак на смак, вибачайте, таки як ГМО. Ну як трава – це точно ж бо. Мережі сучасних супермаркетів – це добре, звичайно. Такого багатства продуктів старше та й середнє нинішнє покоління на своєму віку не бачили. Але запитайте «пересічного» споживача, чи сповна задоволений і щасли-

у тебе пристрасть і здібності та таланти – і вперед. Завоюєш ринки для збуту своєї продукції – і сам будеш забезпечений, і сім'ю, дітей та батьків своїх забезпечиш. Тільки не лінуватися залишатися з колегами-суміжниками – без цього ні в якому ділі не можна обійтися, тим паче здобути успіху. Зайняте трудами село, коли у кожному дворі свій бізнес – своя ніша! – це з одного боку вираження самобутності нашого селянського людю-роду, а з другого – гарантія економічного розвою рідної держави та заможності і продовольчої безпеки всього нашого населення. До речі, уже ж маємо немало і вражаючих при-

Окремі думки

І КОЖНОМУ –



Часникові плантації дають добрий прибуток.

край засіяну безкінечними плантаціями, якщо ось, приміром, у Покровському районі нашої області сільгоспвиробникам досить і 3–4-х тисяч га в обробітку, щоб вирощувати на крут від 60 до 80 центнерів озимого хліба. Уточнимо: щоб запроваджувати й використовувати доволі прогресивні технології. Адже тут взяли на озброєння трипільну систему використання полів з обов'язковими чорними парами. Вважають її в умовах ризикованого землеробства і там, де нечасто випадають жадані дощі, єдино доцільною для збереження родючості ґрунтів і підвищення урожайності. Звісна річ, парова технологія витратніша, ніж нині традиційна, бо вимагає проведення за сезон не менше 2-х дискування та 4–5 культиваций полів, котрі «туляють». Але точніше – відпочивають і вологу накопичують, щоб наступного року забезпечити неабияку віддачу. Сьогодні ж покровчани переходять і на чотирипільну парову систему, оскільки соняшник уже не один достоту виснажує землі, а й ріпак також. Останній відбирає багато поживних речовин, але його коріння проникає глибше у ґрунт, утворюючи там пори, які в осінньо-зимовий період наповнюються вологою – не дають стікати їй у балки та річки, котрих у нашій зоні вистачає з лишком. У Покровському районі дійшли висновку, що варто таким чином чергувати і сільгоспкультури зі стрижневими та мичкуватими кореневими системами.

Ми ведемо до того, що не обов'язково здаватися на милість олігархам з їх латифундистськими апетитами. Навіщо копіювати «аргентинський» аграрний бізнес, коли досить надати можливість українським селянам займатися своїм споконвічним тут сільським господарством, і

кінцевому рахунку засобів захисту рослин, то екологічно чисте і зерно пшениці теж не завадить нашим людям зокрема і людству загалом. У цій ділі кому-кому, а вітчизняним фермерам і карти в руки. От беріть, скажімо, приклад з фермера Григорія Чикрижа, який живе і працює у Козельщинському районі Полтавської області. Агроном за освітою, він створив ФГ «Околиця», яке поріє лише 700 гектарів ріллі. Так займається Григорій Іванович винятково зерновими, принципово віддаючи перевагу органічному їх вирощуванню. Хімії і близько не підпускає до своїх полів. Також застосовує чорні пари. Правда, у нього свій погляд на них. Своє, коли точніше, бачення перспектив для власного бізнесу. Каже, наче краще буде не пари залишати, особливо після соняшнику перед озимим хлібом, а висівати сидерати. Зрозуміло, що для кормових цілей. Але це виправдовуватиме себе лиш при утриманні і відгодівлі свиней і худоби. Інакше навіть зайві витрати? Екологічно бездоганим, отож суто органічним і тваринництвом – виробництвом м'яса та молока – планує займатися фермер з Полтавщини Григорій Чикриж. А чому б і ні, якщо багатгалузевість вітчизняного сільського господарства – це теж давня традиція і доволі вигідна практика нашого з вами села? Це з одного боку. А з другого – та кількість різних продуктів харчування, які здатні виробляти і постачати народу до столу знову ж таки українське село – це «всього навалом, чим мало хто з сільських жителів планети може хвалитися», як один казав. Так от, передусім же фермери, як і одноосібники чи селянські присадибні та пайові сімейні господарства здатні задовольнити попит свого населення на безліч розмаїтих і

вий він зараз? І почуєте: «А куди діватися, доводиться купувати, не знаючи до пуття, що їси, чим годувеш своїх дітей». І це, погодьтеся, правда. Сумна і печальна, але правда. У людей і виникає запитання, чому ми мусимо споживати і давитися «стерильними» ніби найдками, котрі сьогодні приречено ковтати чи не вся Європа, якщо можемо харчуватися набагато безпечнішими і дуже поживними місцевого, власного виробництва? Себто тими, які горами можуть виробляти і постачати українські селяни-фермери? За іноземними мірками фермер м'ясом і м'ясопродуктами, молоком і молокопродуктами, овочами і фруктами та іншими виробами якщо годує кілька сотень сімей – це уже досягнення. Це те, за що варто його підтримувати і заохочувати, носити на руках. Та забезпечте аналогічний захист українському сільському виробнику – він і тисячі сімей прогодує першосортними делікатесами! Уцьому навіть не доводиться сумніватися.

ТОМУ й замість того, щоб шукати різницю між агробізнесом і сільським господарством, коли останнє ніби не рівня першому, ліпше вникнути у різницю між так званими біржовими сільгоспкультурами і нішовими. Останні від слова ніша – виямка чи заглибина у стіні і будь-чому іншому, призначена для схову у неї чогось. Стосовно нішових культур, то до них перш за все зараховують овочеві та інші городні, ту ж картоплю чи ті ж гарбузи, фрукти і ягоди. Є й нішова продукція переробки – тверді і м'які сири у невеликих обсягах та ж сметана, яйця і м'ясо курей, качок, гусей, індиків. Свинина та яловичина, інші м'ясопродукти знову в обмежених обсягах. Плюс консервація, соління та маринування, копчення... Та чого тільки не здатний виробляти наш селянин-підприємець і фермер?! Разом у куті українське село спроможне годувати тисячі і тисячі тих же городян продуктами сотень видів і найменувань, які відомі з давніх давен і якими смакували багачко поколінь наших предків. А це ж і нові часи додали до цього переліку немало харчів та найдків, котрі знайшли собі шанувальників поміж людьми не лише у нашій країні – згодні? А це все значить, що нішові культури і нішові продукти – роздолья і гарантована зайнятість сільського народу роботою і продовольчим бізнесом. Вибирати собі до вподоби що завгодно, сміливо берися за справу, до якої

кладів переконаливої експортної активності українських фермерів, продукцію котрих знають і чекають на багатьох ринках ЄС і навіть США. Так, тут не уникнути тих або інших суто маркетингових також зусиль, складних процедур сертифікації свого добра і так далі, зате отримання валютної виручки – досягнення, котре варте будь-яких клопотів. Тут, як-то кажуть, за ціну постояти можна. Пройдеш не тільки Крим, а й Рим, переконаєш, що вирощуєш і виробляєш на рівні дуже високих стандартів якості, поживності та безпеки – вважай, що візьмеш Бога за бороду. Працювати на експорт для підприємців малого та середнього бізнесу і фермерських господарств – це, кажуть, вищий пілотаж для аграрників всієї України.

Хоч ми поки що ладні вітати кожного, хто шукає, знаходить і освоює свою нішу на внутрішньому – на вітчизняному – ринку продуктів харчування. Вибір для цього, повторюємо, достатній, щоб не розминутися з перспективами. Тим паче, що «нішовий» агробізнес чи «нішове» сільське господарство – основа для того, аби фермерський рух та мале і середнє підприємництво зберігало українське село і давало гідну відсіч тим, хто намагається його зараз уперто таки знищити.

Візьмемо таку галузь, як овочівництво – постачальника, раніше казали, на стіл трудящим вітамінної продукції. І не лише у теплі пори року, а і в холодні. Сьогодні традиційні раніше овоче-молочні радгоспи навколо великих міських мегаполісів в першу чергу і мають замінити селянські сімейні та фермерські господарства. Які не обмежувалися б тільки вирощуванням городини, але й обзаводилися переробними та консервними міні-заводами і холодильними камерами для тривалого зберігання у свіжому вигляді. Тим часом позаторік Україна завезла зовні майже 37 тисяч тонн помідорів – на суму 30 мільйонів доларів. Підсумки минулого 2017 остаточно ще не підведено, однак відомо уже, що знову не менше довелось везти чужих томатів. В обох випадках втричі більше, ніж вдалося експортувати власних. Ситуація з огірками, буряками та морквою трохи краща, але не на багато. Цибулі доморощеної теж не вистачає, не кажучи уже про часник, левина доля якого імпортного походження.



УТОЙ ЖЕ ЧАС ще кілька літ тому виникла і доволі успішно працює у нас часникова компанія «Агро-Патріот». Її заснували поляк Ян Мішкевич і українка Наталя Сударкіна. В рамках бізнес-проєкту з плодочивництва, що підтримує і фінансує Міністерство міжнародних справ Канади. Отож мета спрямована на те, щоб заохочувати вирощувати часник селянські і фермерські господарства. Гадаємо, на Придніпров'ї цілком можуть знайтися послідовники «почину». Адже «Агро-Патріот» не лише вдало розвинув часниковий бізнес та експортує білозубу продукцію за кордон, але й ділиться своїм досвідом з охочими теж приєднуватися до цього діла. Безкорисливо передає пе-

їнської асоціації постачальників торговельних мереж Олексій Дорошенко, за останній рік зроста на 68 гривень – з 258 грн до 326. Це один бік медалі. Існує й зворотний: у 2017 році Україна істотно додала у постачанні молока і молочних продуктів на зарубіжні ринки – на цілих 78%. Найбільше продано іноземцям українського вершкового масла – на суму в 100 мільйонів доларів. І це за прогнозом прес-служби Асоціації виробників молока не межа. Оскільки найбільшим покупцем нашого масла сьогодні є Туреччина, а дефіцит цієї продукції в Європі наразі сягнув гострого апогею. Віце-президент згаданої Асоціації Ганна Лавренко при цій нагоді докидає, що суттєво зростає і якість вітчизня-

ного молока, що вселяє неабиякі надії на перспективи «ніші». Правда, щоб відсоток якісної молочної сировини підвищувався і надалі, підприємства з її переробки уже навіть масово відмовляються від молока, яке вони досі закупляли в населення. Оскільки «кустарне» виробництво, мовляв, не здатне забезпечувати необхідний гатунок нашої. З одного боку це прикра новина. Судячи з усього, рано чи пізно, так чи інакше, але присадибним міні-фермам, аби уціліти і вижити, ліпше доведеться об'єднуватися в молочарські обслуговуючі кооперативи. Як це давно зробили на тій же Покровщині, де СОКи – селянські обслуговуючі кооперативи – обзавелися охолоджувачами та сучасними емностями зберігання і транспортування молока, вимірювальними приладами на рівні європейських вимог, і їхню продукцію тепер, навпаки, з рук вихоплюють навіть найтитулованіші бренди переробників. А з другого боку у вираші можуть виявитися якраз середні розмірами ферми підприємницько-бізнесових господарств. На закупівлю у них сировини почали, повідомляє Інтернет-сайт Infoagro, переходити вітчизняні переробники. Нехай літр фермерського молока на 2 – 3 гривні дорожче від зібраного в населення, зате його якість на цілу голову вища і не підвладна різким сезонним змінам. То може справді гра варта свічок, а шкірка вичинки, шановні наші фермери, тим паче ті, хто в них збирається записуватися?

дуже корисний та цілющий, і ніхто в Україні його не вирощує у промислових дозах. Так Ольшанський ризикнув. Пробив свердловину та облаштував крапельне зрошення і в одному розпліднику Криму придбав відразу десять з половиною тисяч саджанців. «Це була найбільша партія кизилу, яку розплідник реалізував за час свого існування», – розповідав згодом фермер».

Скажемо тепер, що це приклад, підлий для наслідування. Незважаючи на те, що оберігати, захищати дерева від шкідників таки довелося. Як також і обрізати, щоб не вирости високими, коли без драбини весь урожай зась зібрати. Але цієї осені ФГ «Токмацьке-2010» отримало уже близько п'яти тонн ягід, за

на, пов'язана явно з нетрадиційним і навіть дивним, несподіваним продовольчим бізнесом – у Вінницькій області фермер Олександр Джига заклав плантацію всевітньовідомих трюфельів. Він прагне не просто суперничати з французами чи італійцями, а перш за все зробити свій край трюфельним. Позаяк один із найдорожчих у світі грибів, котрого шанують гурмани, виявляється, росте і в українців під ногами, але досі не помічається ними. Великої конкуренції на вітчизняному ринку делікатесних грибів наразі не спостерігається, і за прогнозами ті ж трюфельи вирощувати вигідно можна ще буде років з тридцять. Олександр Джига, принаймні, планує свою плантацію розширювати до 20 гектарів, а при середній урожайності 100-150 кілограмів з гектара отримувати рекордні 250 кілограмів.

А в селі Войнівка Чутівського району Полтавської області фермер Сергій Данілейко витратив майже мільйон гривень на спорудження потужностей для розведення на м'ясо так званих виноградних равликів. Поруч же взяв лише один гектар в оренду, де й заклав для цих же цілей виноградник. І не вагався, оскільки в Європі попит на м'ясо равликів сягає 300 тисяч тонн, а пропозиція наразі вдвічі менша – 150 тисяч. Відтак зі збутом все гаразд. Адже в Україні вирощуванням делікатесних равликів займаються лиш кілька десятків дрібних фермерських господарств. Це воістину новий бізнес для українських аграрних підприємців. За кордоном беруть живого охолодженого равлика, в Україні переробленого і замороженого. Щодо експорту, то спочатку живих моллюсків дійсно везуть до Литви, Румунії та Польщі, де переробляють у напівфабрикати, і тільки після цього відправляють передусім на ринки Італії, Іспанії, Німеччини і Франції. Нижній ціновий поріг від 3,5 – 4,5 євро за кілограм, максимальний – 8 – 15 євро. Українські ж ресторани та супермаркети платять від 600 до 800 грн за кілограм...

Коротше кажучи, аграрний бізнес на вигадки, пошуки і знахідки багатий. Отож і на можливості також. Було б бажання, а й непересічна, неординарна справа справді для кожного знайдеться. Актуальність подібної винахідливості ж передусім полягає в тому, що фермерське, мале та середнє підприємництво, сімейне, одноосібне або кооперативне якраз і складе рішучу та вирішальну протидію олігархічному «великогабаритному» і нищівному для села. Селянам не в дискусії, яка модель сільгоспвиробництва нам більш прийнятна, варто ув'язуватися, а сміливо братися за той чи інший вид діяльності і на практиці демонструвати, що вони не в тім'я биті і спроможні забезпечувати власний народ продукцією та продуктами усіх як «біржових», так і особливо «нішових» призначень. Тим паче, в сьогоднішній державі України, на яку сподіватися таки не доводиться. Порятунком селян тільки у їхніх руках, талантах і трудах. «Хочеш жити – умій крутитися» – цей принцип як ніколи раніше набув нині гостроти і значення. Що треба з'ясувати і взяти за дороговказ, якщо хочемо, щоб не було переводу українському селянському роду.

Микола ЯСЕНЬ.

СВОЮ НІШУ

ревірені технології, продає якісний посівний матеріал і навіть гарантовано викупляє вирощену продукцію. Читаємо візитівку компанії: «Ян Мішкевич і Наталя Сударкіна організували «Школу часниководів», проводять і Дні поля – відкриті тобто для потенційних послідовників і колег, не приховують секретів своїх успіхів». Так що держайте, творіть і не відступайте – сенс дійсно є вирощувати часник.

Особлива розмова і про картоплю – другий хліб, як її у нас називають. Ця культура відтак й поготів приваблива для бізнесу. У минулому році вирощено її у нас ніби близько 10 мільйонів тонн – відразу майже на два мільйони більше, ніж, скажімо, пазаторік. Однак на тверде переконання експертів, її дефіцит очевидний. Оскільки на рік в розрахунок на кожного жителя України бараболі необхідно не менше 150 кілограмів. І все б нічого, здавалося, однак твердих гарантій, що картоплі вистачить на всіх, немає. Бо 98 відсотків (!) вирощується зараз у присадибних господарствах населення. Тобто настав час контролювати й заохочувати «домогосподарчий» сектор, а особливо спонукати займатися картоплярством фермерські господарства. Як заявив щойно віце-президент Асоціації виробників картоплі Микола Гордійчук, з розрахунками на останніх завершується підготовка і незабаром буде презентовано стратегію розвитку галузі. Було б добре, аби дніпропетровські фермери неодмінно проявили б і свій інтерес до картоплярського бізнесу. Бо мова йде, якщо вірити Гордійчуку, про реальну урожайність в межах 50 – 55 тонн з гектара і реальну орієнтацію на зарубіжні ринки збуту.

До нішової належить і продукція тваринництва. У тих або інших масштабах, звичайно, хоч фермерські пташники, свинарники і корівники можуть скласти гідну конкуренцію й великим комплексам. Скажімо, молоко і молокопродукти «домашнього» виробництва завжди користуються попитом серед населення. А ціни на них протягом минулого року зросли таки помітно: сметана, скажімо, подорожчала на 35%, сир м'який на 30% і молоко та масло вершкове більше, ніж на 25%. Є резон все це виробляти? Вартість молочного кошика, твердить голова Укра-



ного молока, що вселяє неабиякі надії на перспективи «ніші».

Правда, щоб відсоток якісної молочної сировини підвищувався і надалі, підприємства з її переробки уже навіть масово відмовляються від молока, яке вони досі закупляли в населення. Оскільки «кустарне» виробництво, мовляв, не здатне забезпечувати необхідний гатунок нашої. З одного боку це прикра новина. Судячи з усього, рано чи пізно, так чи інакше, але присадибним міні-фермам, аби уціліти і вижити, ліпше доведеться об'єднуватися в молочарські обслуговуючі кооперативи. Як це давно зробили на тій же Покровщині, де СОКи – селянські обслуговуючі кооперативи – обзавелися охолоджувачами та сучасними емностями зберігання і транспортування молока, вимірювальними приладами на рівні європейських вимог, і їхню продукцію тепер, навпаки, з рук вихоплюють навіть найтитулованіші бренди переробників. А з другого боку у вираші можуть виявитися якраз середні розмірами ферми підприємницько-бізнесових господарств. На закупівлю у них сировини почали, повідомляє Інтернет-сайт Infoagro, переходити вітчизняні переробники. Нехай літр фермерського молока на 2 – 3 гривні дорожче від зібраного в населення, зате його якість на цілу голову вища і не підвладна різким сезонним змінам. То може справді гра варта свічок, а шкірка вичинки, шановні наші фермери, тим паче ті, хто в них збирається записуватися?

Нарешті окрема розмова про плодочивництво садів. Доля України у світовому виробництві яблук, наприклад, ледве сягає восьми сотих відсотка. Мізер тобто. Ми не входимо навіть у перші чотири десятка країн, які попереду всіх з вирощування яблук. Хоч належимо до першого десятка тих, де яблуневі сади можуть найбільше і найкраще родити. Отакий «парадокс». Більше того, останнім часом на 20% скороти-



Фермер Ольшанський заклав найбільший кизилевий сад у Європі.

чальниками фруктів у країні Європи. І тепер це, коли сучасні садівничі технології не становлять великих таємниць та під силу українським фермерам, а будівництво холодильних потужностей середніх розмірів окупились буквально за два роки.

ВРЕШТІ-РЕШТ українське село здатне виробляти і екзотичні, екслюзивні та рідкісні продукти-плоди, які навряд чи скоро можуть зазнати в конкуренції фіаско. Тільки що ми вели мову про сади, але чи знаєте, що у нас в Україні – причому, з нами поруч у Запорізькій області – росте нині найбільший у Європі кизилевий сад? Заклав його голова фермерського господарства «Токмацьке-2010» Сергій Ольшанський. Ось що пише про нього місцева преса: «Сергій Ольшанський – фермер з чималим стажем. Проте тривалий час він вирощував те саме, що більшість його колег в області – переважно зернові та соняшник. Та, крім поля, дістався йому разом з п'ятьма орендодавцями старий сад. Росли там черешні, вишні, сливи та абрикоси, але родили старі дерева настільки мало, що сад був для фермера джерелом не прибутків, а збитків. Адже оренду все одно треба було оплачувати. Нарешті у 2005 р. господар вирішив використувати віджиллий сад, щоб на його місці посадити новий. Ольшанський довго не міг визначитися, яким фруктовим деревам віддати перевагу. І, може, випадково навіть звернув увагу на куш кизилу, який ріс у його власному дворі. Фермер і зацікавився цією культурою, оскільки уже знав, що кизил невивагливий – не потребує ні обрізки, ні обприскування. Нічим не хворіє і нічого шкідливого на ньому не заводиться. А найбільше сподобалося Сергію, що продукт цей

які одним махом виручило усі свої затрати. Читаємо ще ось що: «Коли господарство збрало ще перший свій урожай ягід, постало питання, куди і кому їх збувати. Ягода була маловідома споживачу – як говорять у подібних випадках, на любителя. Сергій Ольшанський звернувся тоді до переробного підприємства у сусідньому місті Дніпрі, яке на давальницьких умовах взялося виготовляти з кизилу джеми, компоти, морси, соуси і варення. Така продукція, навпаки, викликала серед покупців інтерес і певний ажіотаж, користується все більшим і більшим попитом, хоч і самі ягоди нині теж не залежуються у свій сезон. Фермер явно не прогадав, вибравши для свого бізнесу цю «нішову» садову культуру.

При цій нагоді не можемо не нагадати зайвий раз про грецькі горіхи, вирощування яких й поготів обіцяє неабиякий зиск. У нашому ж місті Дніпрі з цих горіхів давлять олію, порівняно з якою сумнозвісна пальмова все одно, що отрута. Або ось знавці та експерти ринку аграрної продукції українським фермерам наполегливо радять не обминати нішу вирощування імбиру. Ця рослина також не вельми вибаглива, практично не має шкідників та хвороб, не перебірлива до ґрунтів, може рости і плодоносити на супіщаних і в місцях, які час від часу підтоплюються. Догляду потребує теж мінімального. А родить і до 30 тонн на гектарі. Отож отримати з гектара 10 тисяч доларів не проблема. «І поки що у фермерів, – стверджує Інтернет-сайт «Куркуль», – які ризикнуть вирощувати імбир, точно не буде щільної конкуренції на українському ринку». Себто хто першим почне, той неодмінно залишиться у вираші.

Ще одна «сенсаційна» нови-

Завжди вибирайте найважчий шлях – на ньому ви не зустрінете конкурентів

Шарль де Голль



ОСНОВНІ ЗМІНИ в судочинстві після 15 грудня 2017 року

Вирішальним етапом судової реформи в Україні стало прийняття Верховною Радою України 03 жовтня 2017 року Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів».

Цей закон набирає чинності з дня початку роботи Верховного Суду, визначеного рішенням його Пленуму.

У газеті «Голос України» від 1 грудня 2017 року було опубліковано постанову Пленуму Верховного Суду № 2 від 30 листопада 2017 року про призначення дня початку роботи Верховного Суду з 15 грудня 2017 року, і саме з цього дня початку роботи Верховного Суду набрали чинності нові процесуальні кодекси і ліквідовано вищі спеціалізовані суди та Верховний Суд України.

Нерозглянуті касаційні скарги, заяви, клопотання, які були подані до Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України, Вищого господарського суду України, Вищого адміністративного суду України, з 15 грудня 2017 року були передані до відповідних касаційних судів в складі Верховного Суду.

Верховний Суд – найвищий суд в системі судустрою України і є єдиним для всіх судових юрисдикцій суд касаційної інстанції. У складі Верховного Суду діють: Велика Палата, Касаційний адміністративний суд, Касаційний господарський суд, Касаційний кримінальний суд, Касаційний цивільний суд.

Багато новацій, які закріплені в нових процесуальних кодексах справді вражають, оскільки вони є абсолютно новими для України. Насамперед треба зазначити, що процесуальні кодекси уніфіковані. Уперше спори, які виникають в різних сферах діяльності, будуть вирішуватися за одними правилами в різних формах судочинства.

Найбільших змін зазнав Господарський процесуальний кодекс України. Відомо, що в цьому процесі основна роль була відве-

дена письмовим документам і для прийняття того чи іншого рішення таких письмових доказів суду було достатньо. Але тепер, в кодексі запроваджено нове джерело доказів – показання свідків, а тому такі письмові документи можуть стати предметом додаткових досліджень і докорінно змінити хід подій у справі.

З'являється поняття електронних доказів, тобто інформація в електронній (цифровій) формі, що містить дані про обставини, що мають значення для справи, зокрема, електронні документи (в тому числі текстові документи, графічні зображення, плани, фотографії, відео- та звукозаписи тощо), верб-сайти (сторінки), текстові, мультимедійні та голосові повідомлення, метадані, бази даних та інші дані в електронній формі. Такі дані можуть зберігатися, зокрема, на портативних пристроях (карта пам'яті, мобільного телефону тощо), серверах, системах резервного копіювання, інших місцях збереження даних в електронній формі (в тому числі в мережах Інтернет).

Якщо подано копію (паперову копію) електронного доказу, суд за клопотанням учасника справи або з власної ініціативи може витребувати у відповідної особи оригінал електронного доказу.

Обов'язковою стає не лише аудіо-, а й відеофіксація судового процесу, за клопотанням сторони суд повинен забезпечити відеотрансляцію процесу. За таких обставин особа зможе, не виходячи з дому, за чашкою кави або чаю спостерігати, як захищаються її інтереси в суді, де б така особа не знаходилася. На жаль, є певні сумніви стосовно можливості такого транслявання найближчим часом, але в законах надано рух таким новим тенденціям, і такі тенденції будуть незворотними.

За допомогою **електронного суду** запроваджується надсилання електронних повісток за допомогою e-mail або СМС-повідомлень. Також запроваджується можливість надавати документи до суду та ознайомлюватися з матеріалами справи через Інтернет.

Впроваджується врегулюван-

ня спору за участю судді, як окремих закритий процес досягнення згоди між сторонами за участю судді. Під час закритих нарад суддя має право звертати увагу на судову практику в аналогічних спорах, пропонуючи стороні та (або) її представнику можливі шляхи мирного врегулювання спору, але при цьому, суддя не має права надавати сторонам юридичні поради та рекомендації, надавати оцінку доказів у справі.

Введена система штрафів. Якщо проаналізувати заходи, які приймалися судами, згідно з попередніми редакціями процесуальних кодексів, то ціна питання (штрафу) в господарському процесі становила 1 700 грн. і лише за ухилення від вчинення дій, покладених господарським судом на сторону. У процесуальному та адміністративному процесі взагалі були відсутні стягнення.

Зараз суд може постановити ухвалу про стягнення в дохід державного бюджету з відповідної особи штрафу у сумі від 0,3 до трьох розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб (з 01.01.2018 року - від 528, 6 грн. до 5 286 грн.) у випадках:

невиконання процесуальних обов'язків, зокрема ухилення від вчинення дій, покладених судом на учасника судового процесу;

зловживання процесуальними правами, вчинення дій або допущення бездіяльності з метою перешкоджання судочинству;

неповідомлення суду про можливість подати докази, витребувані судом, або неподання таких доказів без поважних причин;

невиконання ухвали про забезпечення позову або доказів, ненадання копії відзиву на позов, апеляційну або касаційну скаргу, відповідь на відзив, заперечення іншому учаснику справи у встановлений кодексом строк і т.д.

У випадку повторного чи систематичного невиконання процесуальних обов'язків, повторного чи неодноразового зловживання процесуальними правами, повторного чи систематичного неподання витребування судом доказів без поважних причин або без їх повідомлення, триваючого невиконання ухвали про забезпечення позову або доказів суд з урахуванням конкретних обставин стягує в дохід державного бюджету з відповідного учасника судового процесу або відповідної іншої особи штраф у сумі від одного до десяти розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб (з 01.01.2018 року - від 1 762 грн. до 17 620 грн.).

У випадку невиконання процесуальних обов'язків, зловживання процесуальними правами представником учасника справи суд з урахуванням конкретних обставин може стягнути штраф як з учасника справи, так і з його представника.

Суд може скасувати прийняту ним ухвалу про стягнення штрафу, якщо особа, стосовно якої її постановлено, виправила допущене порушення та (або) надала докази поважності причин невиконання відповідних вимог суду чи своїх процесуальних обов'язків.

Звичайно, обсяг змін до процесуального законодавства не дає змогу ґрунтовно викласти впроваджені усі зміни в одній публікації, але підсумовуючи, треба визнати, що процеси хоч і з незначними відмінностями, стали насправді уніфікованими, що повинно значно спростити роботу судів та учасників процесу.

Наші консультації



Пишу з Івано-Франківська. У моїх батьків (Межівський р-н, с. Володимирівка) є питання щодо оренди паю. Мама взяла у 2010 році на операцію 21000 грн. на 10

років (до 2021 року) орендну плату готівкою, з розрахунку 2100 грн. на рік за сім гектарів паю.

Скажіть, будь ласка, з кожним роком вартість оренди збільшується, ми розуміємо, що вигідно тоді було фермеру нам дати на 10 років цю суму, але чи не може мама вже просити у нього суму більшу, ніж 2100 грн., станом на 2018 рік.

Ніякого договору на десять років мама з фермером не підписувала, хоча гроші він їй дав, і тепер до 2021 року мама грошей за пай не отримує, хоча по ідеї фермер має навіть платити різницю за новими цінами оренди - ПРАВИЛЬНО?

З повагою - Едуард Черкашин.

ЗВЕРТАЄМО Вашу увагу на те, що відносини, пов'язані з орендою землі, регулюються Земельним кодексом України, Цивільним кодексом України, Законом України «Про оренду землі», іншими законами України, іншими нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до них, а також договорами оренди.

Відповідно до Закону України «Про оренду землі» та Земельного кодексу України **оренда землі – це засноване на договорі строкове платне володіння і користування земельною ділянкою, необхідною орендареві для проведення підприємницької діяльності.**

Договір оренди землі – це договір, за яким орендодавець зобов'язаний за плату передати орендареві земельну ділянку у володіння і користування на певний строк, а орендар зобов'язаний використовувати земельну ділянку відповідно до умов договору.

Укладення договору оренди земельної ділянки із земель приватної власності здійснюється за згодою власника земельної ділянки та особи, яка згідно із законом вправі набувати право оренди на таку земельну ділянку.

Договір оренди землі укладається тільки у письмовій формі і за бажанням однієї із сторін може бути посвідчений нотаріально.

Після укладення договору оренди землі – **право оренди земельної ділянки підлягає державній реєстрації** відповідно до закону, тобто на законодавчому рівні забезпечено право власників земельних ділянок (паїв) або самим займатися сільськогосподарським виробництвом, або надавати такі земельні ділянки в оренду і отримувати відповідну орендну плату.

Орендна плата за землю – це платіж, який орендар вносить орендодавцю за користування земельною ділянкою згідно з договором оренди землі.

Відповідно до ст. 21 Закону України «Про оренду землі» розмір, умови і строки внесення орендної плати за землю встановлюються за згодою сторін у договорі оренди землі. Обчислення розміру орендної плати за землю здійснюється з урахуванням індексів інфляції, якщо інше не передбачено договором оренди.

Відповідно до ст.15 Закону України «Про оренду землі» істотними умовами договору оренди землі є:

об'єкт оренди (кадастровий номер, місце розташування та розмір земельної ділянки);

строк дії договору;

орендна плата із зазначенням її розміру, індексації, способу та умов розрахунків, строків, порядку її внесення і перегляду та відповідальності за її несплату.

Ви ж стверджуєте, що ніякий договір оренди землі із фермером не укладався і не підписувався, а відтак ніякої державної реєстрації такого договору оренди не відбулося і право оренди Вашої земельної ділянки до нього не перейшло.

За таких обставин Вам необхідно врегулювати орендні відносини відповідно до Закону України «Про оренду землі» та Земельного кодексу України, можливо, з цим фермером, а можливо і з іншим, на Ваш вибір, тобто з тим, хто запропонує Вам вигідніші умови, і такі умови будуть прописані у договорі оренди землі. Саме тоді Ваші інтереси будуть належним чином захищені щодо отримання відповідної орендної плати, в тому числі і з урахуванням індексації.

Роз'яснював юрист Олександр ГЛУЩЕНКО

Шановні читачі! Надсилайте свої запитання з правової тематики на поштову чи електронну адреси редакції. Наші юристи дадуть Вам кваліфіковані відповіді.

Для отримання рясного врожаю в закритому ґрунті одне з важливих питань, яке доведеться вирішити: як правильно розташувати теплицю на ділянці? Від цього залежить освітленість, зручність користування, економія чи зайві витрати на електроенергію.

ОБСЯГ і якість врожаю істотно залежать від того, як поставити теплицю на ділянці. На вибір місця установки і орієнтацію споруди відносно сторін світу впливають такі чинники: якість ґрунту і рельєф місцевості; освітленість; напрямок потоків вітру; зручність підведення комунікацій: світло, вода, опалення для зимових будівель.

ОСВІТЛЕНІСТЬ

Це пріоритетний напрямок у питанні, як поставити теплицю по сторонах світу. Без вирішення цього питання можна забути про вирощування в закритому ґрунті світлолюбних культур. Звичайно, інтенсивність світла можна «добрати» штучним освітленням, це призведе до додаткових енерговитрат, тому при установці споруди краще максимально використовувати природне світло.

Дефіцит природного освітлення особливо помітний ранньою весною, пізньої осені та взимку, отже, зимові теплиці рекомендується встановлювати на відкритому майданчику, далеко від високих парканів, будівель, дерев, щоб уникнути непотрібної тіні. Розташовувати так, щоб кут падіння сонячних променів був 15°, що вважається найбільш оптимальним.

Децю інший підхід до питання, як правильно поставити теплицю з полікарбонату в регіонах з теплим кліматом і спекотним літом. Надлишок сонця може призвести до опіків рослин і



Теплиця: Як поставити правильно

високої температури повітря всередині споруди, що не сприяє створенню сприятливих умов для росту рослин. Тут наступний метод, як встановити теплицю по сторонах світу: доступ сонячних променів повинен бути до обіду, після полудня краще, якщо на споруду буде падати тінь.

Корисна порада. Для створення сприятливого мікроклімату рекомендується правильно організувати вентиляцію. Кватирки для провітрювання повинні складати близько 25% від загальної площі покриття. Краще на фрамуги встановити автоматизовані системи відкриття і закривання, які будуть реагувати на перепади температури повітря.

НАПРЯМОК ВІТРУ

Роза вітрів найбільш актуальна для розташування теплиць в холодних регіонах і зимових конструкцій. Важливо уникнути тепловтрат і мінімально знизити витрати на опалення, тому необхідно вивчити напрямки повітряних

потоків, вибрати місце для установки, що максимально захищене від них. Досвідчені городники рекомендують розташувати додаткові бар'єри від вітру:

- Встановити паркан або імпровізовану стіну на відстані близько 7 м від теплиці.
- На шляху вітру посадити живопліт на відстані 12-25 м від розташування теплиці. Сильні пориви заплутуються в гілках і розбиваються на дрібні завихрення, які не представляють небезпеки.

ҐРУНТ І РЕЛЬЄФ

Установка споруди не вимагає глобальних геодезичних досліджень, але цілком очевидно, що краще для розташування конструкції вибрати пряму ділянку без високих дерев і чагарників. Якщо майданчик нерівний, то рекомендується встановити теплицю на пагі, стовпи, влаштувати ростверк, досипати щербінку, зверху родючий ґрунт. Такий же спосіб підходить при розташуванні

На порі, на часі

конструкції на болотистій місцевості. На нерівній місцевості доцільно встановити теплицю-термос, яка поглиблюється нижче рівня промерзання ґрунту в два і більше разів. Але тут слід досліджувати рівень ґрунтових вод, щоб уникнути затоплення споруди.

ЗРУЧНІСТЬ РОЗМІЩЕННЯ

Розташування по сторонах світу - це основа, але не слід забувати про зручність користування спорудою. При установці необхідно передбачити:

- До встановленої конструкції забезпечити зручний підхід і під'їзд;
- Перед установкою важливо проаналізувати можливість провести інженерні комунікації: світло, полив, опалення. Установка автономного режиму може призвести до великих, невиправданих витрат, тому краще розташувати теплицю недалеко від будинку.

ВИБІР ОПТИМАЛЬНОГО МІСЦЯ

Ми розібрали питання, як правильно розташувати теплицю по сторонах світу, далі по пунктах розберемо, де ж знаходиться це оптимальне місце для установки:

- Близько від розташування інженерних комунікацій.
- Теплицю не слід встановлювати між двома будівлями, так як в проході утворюються протяги - ефект аеродинамічної труби.
- Близько не повинні розташовуватися високі дерева і будівлі.
- Навколо конструкції має бути достатньо вільного місця, щоб забезпечити догляд за будовою, тому поруч не повинно бути парканів, кущів та інших споруд і насаджень.
- При установці теплиці на ділянці навколо має бути вільне місце близько 2-3 м.
- Частіше конструкцію розташовують коником (по довжині) зі сходу на захід, зимові встановлюють з півночі на південь.

Не кладіть лимон до чаю. Вживайте з користю



Лимони вважаються одним з найбільш корисних компонентів харчування взимку – крім вітаміну С, вони є джерелом антиоксидантів, мають противірусну та антибактеріальну дію, а в поєднанні з медом ефективно лікують кашель.

Медики дали поради про те, як правильно вживати лимони.

Насамперед вони застерегли від того, щоб класти лимон в гарячий чай. «Лимон чутливий до температури: якщо вона перевищує 80 градусів, то вітамін С руйнується. Тому лимон слід додавати в теплий, а не в гарячий чай».

Крім того, за словами, медиків, не варто довго зберігати лимон після розрізання, оскільки вітамін С реагує на світло і кисень. Якщо порізаний кружальцями лимон довго перебуває на столі, він втрачає свою вітамінну цінність.

Здоровенькі були!

При частому вживанні лимонів може постраждати зубна емаль – любителям цього цитруса потрібно не забувати обполіскувати рот водою.

Також медики помітили, що лимони не слід вживати людям з хворобами травної системи, оскільки вони збільшують вироблення соляної кислоти і здатні привести до гастриту.

Не можна точно стверджувати в грамах або штуках, скільки лимонів можна з'їсти в день. Але кидатися в крайнощі не варто – скибочка лимона з чашкою чаю або на склянку води принесе користь, але тільки якщо приймати не натщесерце.

Сторінку підготував
Іван ЗЕМЛЯНИЙ.



Хто їсть редьку, той хворіє рідко

Бронхіт небезпечний тим, що викликає запалення в дихальних шляхах легенів. Проявляється він зазвичай закладеністю носа і нежиттю, який дратує бронхи. Пропонуємо вам натуральний засіб, який з успіхом використовувався нашими бабусями.

Цей народний засіб допомагає позбутися важкого і сухого кашлю за кілька днів, полегшує симптоми бронхіту і прискорює процес одужання. Симптоми бронхіту включають: слабкість, сильний кашель, утворення мокротиння, підвищення температури й озноб, дискомфорт у грудях, задишка. Для цього вам знадобиться: велика чорна редька (400-500 г), мед (можна замінити на цукор, а мед все ж ефективніше).

1. Ретельно промийте редьку і висушіть. Зріжте корінь, щоб редьку можна було поставити вертикально.

2. Зріжте верхівку коренеплodu. Відкладіть, вона вам знадобиться.

3. Вийміть м'якоть редьки, щоб вийшов отвір, залишаючи 2 см до стінок.

4. Заповніть отвір на 3/4 медом або цукром, якщо у вас алергія на мед.

5. Накрийте редьку зрізаною верхівкою, як кришкою і залиште настоюватися 24 години (або на ніч).

Можна приймати дітям по 1 чайній ложці 3-4 рази в день перед їжею, дорослим – по 1 столовій ложці 4-5 разів на день. Зберігати ліки можна тільки один день, тому вам доведеться щовечора робити їх заново. Одну редьку можна використовувати тільки три рази. Діабетикам слід приймати з обережністю через високий вміст цукру.

Обласна щотижнева газета
«ФЕРМЕР ПРИДНІПРОВ'Я»
Свідоцтво про реєстрацію ДП 2161-899Р від 23.02.2017 р.
ЗАСНОВНИК ТА ВИДАВЕЦЬ
ТОВ «Редакція газети «Фермер Придніпров'я»
Голова редакційної ради
Анатолій ГАЙВОРОНСЬКИЙ
Головний редактор Лариса ШАРА

49000, м. Дніпро, вул. Воскресенська, 41, оф.109
786-02-21, 098-183-00-18, 050-850-72-74
e-mail:farmer.gazeta@gmail.com
www.farmer.dp.ua
www.facebook.com/farmer.dp.ua
Друк ТОВ «Видавничий дім «Кераміст»
69057, м. Запоріжжя, вул. Седова, 16
Обсяг 3 друк. арк. Друк офсетний.
Зам. № 1883905. Тираж 26700.

Редакція не завжди поділяє точку зору авторів публікацій.
Гонорар сплачується тільки за замовлені матеріали.
Під цим знаком опубліковано на комерційній основі.
Відповідальність за зміст реклами несуть рекламодавці.
Посилання при передруку на «Фермер Придніпров'я» обов'язкове.
Газета за посиланням використовує повідомлення інформаційних порталів.
Оформлення передплати та доставку газети здійснює
Дніпропетровська філія ПАТ «Укрпошта».
Передплатний індекс 60092

3 діда-прадіда

Український оберег



З давніх-давен обереги носять люди, наділяючи їх магічною силою та віруваннями. То що ж таке оберег? Яка його суть і призначення та чим він відрізняється від амулета і талісмана? Слово «оберіг» будь-який українець абсолютно правильно ототожнить зі словами «оберігати», «берегти», «бати». Якщо прибрати першу літеру, отримаємо слово «берег». Як це не дивно, народна етимологія і тут збігається з науковою. Слово «берег», в розумінні - притулок, споріднене слову «берегти».

інському телеканалі розповідали про багатолюдну сім'ю, всі члени якої загинули один за іншим з різних причин, після того, як глава сім'ї, перебудовуючи сарай, зруйнував гніздо лелеки. Сюжет вийшов в ефір, після загибелі останнього члена цієї родини. Він потону в річці. Хоча, як показує практика, в таких телесюжетах, буває чимало маніпуляцій і перекручувань. А ЗМІ, зараз, на жаль, нав'язують людям перекручену, ненаукову картину світу. Треба додати, що птах, не обов'язково лелека, у багатьох народів вважався символом родини, її оберегом.

Оберегом вважався і коник на даху будинку. Його теж навряд чи можна назвати амулетом, так як амулетами прийнято називати предмети, які можна носити з собою. Але цей дуже давній рукотворний оберег, багато століть поспіль виконував найважливішу захисну функцію.

Згідно з народними повір'ями він оберегав оселю наших предків. Таким чином, обереги можуть бути, як рукотворними, так і створеними природою. До останніх відносяться найрізноманітніші предмети, починаючи від дорожочинних і напівкоштовних каменів, закінчуючи голівкою часнику, покликаною захистити свого власника від упирів. Найпопулярнішими і найдавнішими з природних оберегів, є зуби і кігті тварин. Наприклад, у євразійських народів здавна, ще з часів палеоліту, дуже цінувалися намиста з вовчих або ведмежих іклів, а у народів Південної Америки з іклів ягуара. Чим сильнішим був звір, тим потужнішим був оберег. Вважалося, що такий оберег, не просто відганяє зло, він приводить сили зла в паніку, бо зло схильне до почуття страху. Оберег із зубів хижаків вважався дієвим проти ворогів як невидимих, тобто духів, так і видимих, включаючи тих же хижаків. Пізніше такі обереги стали виготовляти зі срібла. Вірніше срібло відливали у формі іклів того чи іншого звіра.

З поняттям «оберіг» перетинається по-

няття «талісман». Саме перетинається. Бо не кожен талісман є оберегом і не кожен оберег - талісманом. Талісман - це не тільки предмет, що приносить удачу, а й символ. Так, деякі племена вважали певних тварин, своїми покровителями, тотемними тваринами. Якщо, це наприклад, рись, то талісманом буде, і рукотворна фігурка рисі і сам образ рисі. А оберегом, тільки фігурка. З другого боку, талісманом не можуть бути такі обереги, як молитви, змови і магічні дії.

НАЙПОШИРЕНІШІ ОБЕРЕГИ

Рівносторонній хрест. Один із найдавніших символів, знак Сонця і вогню. Ще трипільськими майстринями майже шість тисяч років, тому було придумано більше десяти різновидів хреста, якими вони прикрашали свою знамениту мальовану кераміку. Звертає на себе увагу та обставина, що усі ці хрести знаходяться в сонячному колі. І у цьому немає нічого дивного. Адже у віруваннях трипільців центральне місце займало Сонце. Чотири боки хреста позначали чотири сторони світу, а точка перетину - вісь Всесвіту, духовне ядро, з якого виникло все. Таким чином, хрест символізує зв'язок не тільки із Сонцем та Всесвітом (Сварга), а й з Творцем окрема.

Обручка. В давні часи вважалася не тільки символом шлюбу, але і найсильнішим оберегом, що захищає родину як від внутрішніх чвар, так і від зовнішніх бід. Кільце має форму кола. Коло, як і хрест, відноситься до числа найпростіших архаїчних геометричних символів, тому використовувалося з найдавніших часів багатьма народами. Важливе зауваження - кільце повинне бути гладким, без жодних візерунків і каменів. Іншим подружнім оберегом у древніх слов'ян, вважалася лунниця. Лунниця, це металевий оберег, виготовлений у вигляді півмісяця. Лунниця відображає шанування місяця древніми людьми і пов'язана з культом ро-

дючості. Тобто цей оберег покликаний не тільки захищати сім'ю, а й зробити її заможною і багатодітною.

Рушник - розшитий декоративними і міфічними орнаментами з домотканого полотна. Він теж служив весільним оберегом. Вишивка на рушниках, за повір'ями, мала оберігати молодят від порч і пристрелі. Рушник також був оберегом будинку, рушниками прибирали покуття, дверні та віконні прорізи. Рушник був також дорожнім оберегом, здавна була традиція, коли мати дарувала синові на щастя рушник, коли він вирушав у далеку дорогу, наприклад, на війну. Рушники також супроводжували небіжчиків в останню путь. До сих пір труну в могилу прийнято опускати на рушниках.

Дідух - це оберег, який символізує захист, піклування предків. Саме слово дідух походить від слова дід, дідусь. Дідух, це необмолочений пшеничний сніп, який урочисто заносили в будинок після закінчення живих. Дідух ставили на найпочесніше місце в хаті, під образи. Він є головним атрибутом різдвяного ритуалу в українцях.

Писанка - це великодні яйця, забарвлене в певний колір та декороване релігійними, міфологічними, сакральними символами і орнаментами. Образ яйця в міфології багатьох народів має воістину сакральне значення. Яйце і символ народження, і символ життя, і символ Всесвіту. Яйце це і первинна творча сила - символ Бога Деміурга і культурного героя, що захищає рід людський. Яйце - з одного боку - символ добра, з другого - точка відліку світобудови. У слов'ян, яйце символізувало родючість. Таким чином, писанка - це дуже багатозначний оберег, який з'єднує людину з Богом, що символізує народження, життя і воскресіння у вічному житті.

Підкова - це старовинний оберег, пов'язаний з давнім культом коня. Підкова завжди вважалася символом удачі. Вона нагадує півмісяць, в якому люди бачили знак майбутнього щастя. Підкова пророкувала багатство і родючість. Вона ж вважалася захисницею будинку від нечистої сили. Вважалося, що чаклун або відьма не зможуть увійти в будинок, на дверях якого прибита підкова.

За інформацією порталу «Спадщина предків».

День бабака

Бабака, що спить, теж вміє хропіти, напевно, його так легше знайти. Схід сонця бабаки намагаться зустрічати своєрідним свистом. Відомо, що їх дуже швидко можна приручити і, як правило, бабаки віддані своїм господарям.

Щодо передбачень...

Ви здивуєтесь, але зараз на цю подію звертають увагу навіть представники Гідрометцентру. Не перебільшуючи можна відзначити, що від знання і розуміння майбутніх погодних умов залежить не так вже й мало. Для містян, а скоріше для жителів сільської місцевості точна інформація про погоду дуже важлива.

Перші згадки про День бабака датовані ще 1841 роком. Для Канади та Сполучених Штатів Америки - це традиційне національне свято, що відзначається другого лютого, проте його популярність вже

Календарик



давно перейшла межі цих країн. «Все це умовності», - скажуть скептики. Може бути. Однак багаторічні спостереження і підштовхнули людей до формування своєрідних народних «закономірностей» - прикмет, орієнтуючись по яких людям вдавалося з максимальною точністю визначити настання тих чи інших подій. Ще треба враховувати, що все це виходило за рамки суворих наукових технологій з однієї простої причини - елементарну відсутність таких. Навіть зараз офіційна гідрометеорологія не береться робити такі довготривалі прогнози, які демонструє хороший і перевірений бабака.

Народна технологія свідчить: спостерігаючи бабака, що вилазить зі своєї нори в цей день, потрібно звернути увагу на його поведінку, за якою і можна визначити близькість настання довгоочікуваної весни. Якщо цей день буде похмурий і бабака не зможе побачити свою тінь, але спокійно залишить насиджену нору, то висока ймовірність, що зима незабаром закінчиться, а весна очікується рання в цей рік. Якщо

день буде сонячний, а бабака, спостерігаючи свою тінь, піде назад ховатися в нору, то зима швидше за все триватиме ще шість тижнів. Для чистоти проведеного дослідження дуже бажано не намагаться примушувати милого звірка до тих чи інших дій, а дати йому якомога більше свободи в цій справі, інакше чистота проведеного експерименту може бути «змазана».

Нам, людям, властиво помилятися. Тварини менш схильні до притаманної нам амбітності. Раціональність, прагматичність і відсутність «зайвого» - для тваринного світу запорука виживання.

Історія виникнення цього народного свята сягає своїм корінням ще у часи Стародавнього Риму. В Америку День бабака був привезений переселенцями з німецьких земель у XVIII столітті. У народну традицію святкування цього дня увійшло безліч звичаїв.

РЕКЛАМА

Асоціація фермерів та приватних землевласників Дніпропетровської області

● ЗАКУПОВУЄ ВІД ВИРОБНИКІВ:

пшеницю 3-6 кл, кукурудзу, соняшник, ячмінь.

Самовивіз із господарства. Можлива передоплата.

● РЕАЛІЗУЄ МІНЕРАЛЬНІ ДОБРИВА, ЗАСОБИ ЗАХИСТУ

РОСЛИН провідних світових виробників, насіння

вітчизняної та закордонної селекції за привабливими

цінами. ● Для членів Асоціації фермерів знижки.

Довідки за тел: 098 55-66-270, 050 965-79-10

Прайс розміщено на сайті <http://farmer.dp.ua/price>

НА ПОСТІЙНІЙ ОСНОВІ

ВК Технополі Підготуйте ґрунт якісно і в строк

ГРУНТООБРОБНА ТЕХНІКА
ВІД ЗАВОДУ ВИРОБНИКА

Зчіпки ЗПБ-14

Зчіпки БГ-14

Культиватори серії АК - 4; 6.2; 8.5; 9.7; 11.6

Підрибновач ПТ-6

Потужність трактора - не менше 80 кс. Робоча ширина захвату - 6 м

Борони роторні причепні БРП-9.2, навісні БРН-6.2

- Гарантія 12 місяців
- Сервісне обслуговування
- Доставка по всій Україні

Дніпропетровська обл., смт Софіївка, вул. Центральна, 1-Ж
050-45-08-705, 067-41-44-123, факс 0522-55-19-71



Пишіть:

49000, м. Дніпро,

вул. Воскресенська, 41, оф.109



Дзвоніть:

(056) 786-02-21,

098-183-00-18,

050-850-72-74

Передплатити

«Фермер Придніпров'я» можна у будь-якому поштовому відділенні області до 25 числа щомісяця. Передплатний індекс 60092.